

Posudek vedoucí diplomové práce

Autorka: Bc. Kateřina Hrubá

Název práce: Šikana na základních školách v souvislosti s ukrajinskými žáky

Vedoucí DP: Mgr. Eliška Hudcová, Ph.D.

Oponentka DP: Mgr. Monika Ulrichová, Ph.D.

Kritéria hodnocení:	Hodnocení (1 – 4): 1 = nejlepší 4 = nejhorší (neprospěl/a)
Zdůvodnění relevance tématu vzhledem k oboru Komunitní krizová a pastorační práce - diakonika <i>Je téma relevantní vzhledem k oboru? Je dobře zdůvodněno?</i>	1
<p>Kateřina Hrubá ve své diplomové práci zevrubně uvedla do problematiky šikany na školách, včetně kapitol o vyšetřování a řešení šikany a trestní odpovědnosti mladistvých. Připravila si tak teoretický základ pro následné zkoumání zkušeností pedagogických pracovníků se šikanou vůči dětem příšlým z Ukrajiny po 24. únoru 2022. Autorka vztáhla tento náraz v podobě příchodu velkého počtu žáků z jiného jazykového a kulturního okruhu do základních škol ke krizové situaci a provázala tematiku své diplomové práce se studovaným oborem diakoniky. Ačkoli se v práci nedotýká tématu pastorace, několikrát zmiňuje důležitost (učitelského a žákovského) kolektivu, podporu rodiny a odborníků, kteří vytváří určitou podpůrnou síť, do jisté míry komunitu, jejímž cílem je dosáhnout dobré integrace těchto dětí do české společnosti a udržení sociálního smíru.</p> <p>Téma diplomové práce je tedy relevantní a je zdůvodněno.</p>	
Kvalita teoretického/konceptuálního rámce práce <i>Nakolik je obsah rámce relevantní vzhledem k tématu práce? Do jaké míry byla studovaná literatura představena přehledně a kriticky? Byla použita zahraniční literatura?</i>	2
<p>Poměrově je zpracované teorii věnováno více textu, než metodologické a analytické části. Zato mají čtenář/ka možnost nahlédnout jak šikanu, tak celou škálu dalších témat, která se k šikaně váží. Zajímavou částí je uvedení do statistických údajů o ukrajinských žácích na českých školách, a také nástin analýzy mediálních výstupů o vnímání příchozích z Ukrajiny do ČR (ta by spíše náležela do výzkumné části). Některé pasáže jsou více informativní povahy a nejsou přímo reflektovány v badatelské části. Autorka také nesleduje žádnou „velkou teorii“, např. o moci či násilí v institucionalizovaném prostředí. Povaha teoretického rámce je převážně deskriptivní a zčásti vytváří strukturu následné analýzy výzkumu.</p> <p>Obsah teoretické části je relevantní vzhledem k tématu. Studentka použila bohatý soubor odborné literatury, zákonů a vyhlášek, využila i zahraniční zdroje, seznam literatury obsahuje i tzv. šedou literaturu z online prostředí. Jako klíčový zdroj jí posloužila publikace M. Koláře (1997), již využila i v následné analýze shromážděných dat.</p>	
Formulace cílů, výzkumných otázek či hypotéz <i>Jsou dostatečně konkrétní a jasné? Odpovídají tématu práce a jejímu teoretickému/konceptuálnímu rámci?</i>	1
Formulace cílů a výzkumných otázek je jasná, odpovídají tématu a jejímu teoretickému rámci. Jsou dobrým základem pro následný kvalitativní výzkum.	
Metody získávání a analýzy dat a jejich použití <i>Je vhodně zvolen, zdůvodněn a v průběhu výzkumu realizován design výzkumu/výzkumný rámec? Jsou využité techniky sběru dat, vzorek a metody analýzy dat dobře popsány, zdůvodněny a realizovány v rámci výzkumu vzhledem k výzkumným otázkám? Jsou diskutovány limity výzkumu a jeho etické aspekty?</i>	2

**Studijní program Teologie
Evangelická teologická fakulta
Univerzita Karlova**

Titulek diplomové práce Kateřiny Hrubé sice odkazuje na šikanu ve spojení s ukrajinskými žáky, velký díl badatelské části je ale věnován projevům šikany na školách obecně a až v závěru se zaměřením na příchozí z Ukrajiny. Důvodem jsou jednak navržené výzkumné cíle, jedna získaný soubor rozhovorů, z nichž mohla informace kvalitativního rázu brát.

Autorka popsala proces získávání respondentů a o jaký soubor komunikačních partnerů se jednalo, metodu správně označila. Popsala i proces průběhu rozhovoru, jak z přepsaných rozhovorů abstrahovala kódy a kategorie. Dva přepsané rozhovory vložila do přílohy diplomové práce. Autorka se příliš nevěnovala limitům výzkumu, vyjma sdělení, že jde o malý výzkumný vzorek. Nevěnovala se ani etickým aspektům výzkumu, avšak s každým respondentem podepsala informovaný souhlas.

Díky dobře nastavené struktuře analýzy na základě vytvořených kategorií z rozhovorů Kateřina Hrubá postupně a logicky představovala vyjádření respondentů k jednotlivým tematickým celkům. Postupně tak dosáhla svých výzkumných cílů. Přímé citace převažují nad samotnou reflexí či kritickým zhodnocením odpovědí, je škoda, že více nevyužila poznatků představených v teorii. Například se málo věnuje řešením a případným postihům.

Kvalita závěrů práce

1

Byly naplněny praktické nebo teoretické cíle a zodpovězeny výzkumné otázky práce? Jak byla formulována praktická doporučení, pokud byla cílem práce?

Autorka zodpověděla výzkumné otázky. Mohla se ale více vrátit k prostudované literatuře a kriticky ji zhodnotit. Přinesla však několik zajímavých zjištění, a to jak pro čtenáře, tak pro ni samou. Jedním ze zásadních je, že preventivní programy, snaha laiků i odborníků, podpůrné klima a rámcové a školní vzdělávací programy, si problematiku šikany ve vztahu k dětem a společnosti uvědomují a řeší, ale neznamená to, že by ze společnosti vymizela. V závěru proto nastínila doporučení pro další výzkum, který by popsal dosud málo zmapované aspekty šikany v současném migračním kontextu. Praktická doporučení neuvádí.

Práce se zdroji

1

Je v práci dodržen jednotný standard odkazů na literaturu a prameny? Byly v práci použity zdroje uvedené na seznamu použité literatury a pramenů?

Autorka používá většinou citační ČSN ISO 690 a používá odkazů ve formě poznámek pod čarou. V mnoha případech ale nechává za jménem autora rok vydání publikace, aniž by byl rok uveden v závorce. Např. Bendl (2003), s. 12, nebo Christine Salmivalli (1996), s. 16, nebo Kolář (1997), s. 17, s. 18 a dále. Obecně by bylo dobré držet jednu citační formu, tzn. buď poznámkami pod čarou, nebo odkazy v závorce.

Zdroje citované v textu jsou řádně uvedeny v seznamu. V seznamu literatury jsou uvedeny zvlášť publikace, odborné články, internetové zdroje, zákony, seznam rozhovorů a seznam tabulek a obrázků. Z nějakého důvodu nejsou publikace v Seznamu literatury řazeny abecedně.

Struktura práce, formulační a gramatická úroveň, grafická úprava

2

Je práce vhodně strukturovaná? Odpovídá formulační i gramatická úroveň magisterské práci?

Diplomová práce Kateřiny Hrubé je strukturována do tří hlavních kapitol, úvodu a závěru. Členění dává smysl, i když bych např. metodologickou část vyčlenila do samostatné kapitoly.

Gramatická i formulační úroveň odpovídá magisterské práci. Na několika místech se ale objevují drobné nedostatky. Namátkou na s. 37 ve větě „Špatná integrace, ale i jiné faktory mohou být zdrojem konfliktů mezi českými a ukrajinskými žáky...“ chybí čárka za slovem faktory. Na s. 67 v přepisu repliky má být screening, ne screening. Na s. 69 autorka reprodukuje tvrzení některých respondentů o ukrajinských žácích. Zde by bylo dobré dát je do uvozovek. Některé formulace by stály za úpravu, např. „Objevuje ještě samostatná kategorie žáků, kteří mohou vystupovat jak v roli šikanujících, tak šikanovaných (tzv. bully-victims).“ (s. 15 a 16). Obrázky 1 a 2 by bylo vhodné převést do tabulky. Na několika místech autorka zapoměla dát v poznámce pod čarou název knížky do kurzívy (př. s. 21, ref. č. 36).

Jedná se však celkově o drobnosti, které nemají toliko dopad na kvalitu práce.

Celková známka před obhajobou:

Diplomovou práci samozřejmě doporučuji k obhajobě a navrhuji známku B

Otázky k obhajobě:

1. Jaká praktická doporučení byste pedagogickým pracovníkům dala v případě vleklejších projevů šikany mezi ukrajinskými žáky?
2. Jste v závěru studia Komunitní krizové a pastorační práce – diakoniky. Napadá Vás, v jakých momentech krize spojené s příchodem velkého počtu lidí z Ukrajiny do ČR by bylo možné využít nástrojů pastorační práce? Jak byste si tuto formu podpory představovala?

Celkové vyjádření:

Kateřina Hrubá se ve své diplomové práci dotkla oblasti školství, ač s tímto prostředím, jak sama píše, nemá vlastní profesní zkušenost. O to více je třeba považovat si jejího odhodlání, ale také ochoty respondentů strávit s ní při rozhovoru o šikaně vlastní volný čas. Téma šikany není pro nikoho snadné, o to těžší může být v atmosféře, která přeje utíkajícím z Ukrajiny před válkou stále méně. Autorka zprostředkovala svým výzkumem pohled učitelů na interakci českých a ukrajinských žáků ve třídách, a to i v diachronní perspektivě, a přinesla drobný vhled do této problematiky. Sama nastínila několik dalších výzkumných oblastí, jimž by stálo za to se v budoucnu věnovat.

V Praze dne

.....

Podpis vedoucí práce